

HOOP 2.0

Tweede Herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie

Dit opleidingsplan is een product van het Concilium Psychiatricum van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. Het Concilium Psychiatricum is ondersteund door de Commissie HOOP 2.0

De Tijdstroom, Utrecht

Eerste druk: *HOOP. Herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie*, 2009.

© De Tijdstroom uitgeverij, 2016. De auteursrechten berusten bij de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie.
Omslagontwerp: Cees Brake bno, Enschede.

Uitgegeven door De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht.

Internet: www.tijdstroom.nl

E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto et Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp.

Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 6 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 5898 290 2

NUR 875

Inhoud

Afkortingen – 9

Voorwoord – 11

Inleiding – 13

Hoofdstuk 1 Visie en uitgangspunten – 15

1 Inleiding – 15

2 Plaatsbepaling HOOP 2.0 – 16

Hoofdstuk 2 Competentieprofiel – 19

1 Inleiding – 19

Hoofdstuk 3 Structuur en inhoud opleiding – 31

1 Inleiding – 31

2 Didactische opbouw – 31

3 Competenties en thema's – 34

4 Leermiddelen – 35

5 Toetsing – 43

6 Kwaliteit van de opleiding – 46

Hoofdstuk 4 Algemene deel van de opleiding – 47

1 Inleiding – 47

2 Competenties – 47

3 Thema's en leerdoelen – 47

4 Indeling van de opleiding – 51

5 Onderwijs en overige leermiddelen – 51

Hoofdstuk 5 Aandachtsgebied kinder- en jeugdpsychiatrie – 53

1 Inleiding – 53

2 Competenties kinder- en jeugdpsychiatrie – 54

3 Thema's en competenties – 54

4 Indeling van de opleiding – 57

5 Onderwijs en overige leermiddelen – 58

Hoofdstuk 6 Aandachtsgebied volwassenenpsychiatrie – 59

1 Inleiding – 59

2 Competenties volwassenenpsychiatrie – 59

3 Thema's en leerdoelen – 60

4 Indeling van de opleiding – 63

5 Onderwijs en overige leermiddelen – 63

Hoofdstuk 7 Aandachtsgebied ouderenpsychiatrie – 65

- 1 Inleiding – 65
- 2 Competenties ouderenpsychiatrie – 65
- 3 Thema's en leerdoelen – 66
- 4 Indeling van de opleiding – 70
- 5 Onderwijs – 70

Hoofdstuk 8 Overzicht opleidingsverplichtingen aios – 71

- 1 Inleiding – 71
- 2 Algemene opleidingseisen – 71
- 3 Algemene deel – 71
- 4 Kinder- en jeugdpsychiatrie – 72
- 5 Volwassenenpsychiatrie – 72
- 6 Ouderenpsychiatrie – 72
- 7 Caseload – 73
- 8 Eisen per leermiddel – 74
- 9 Toets- en beoordelingsmomenten – 75
- 10 Overige verplichtingen – 76

Begripsomschrijvingen – 77

Leden projectgroep HOOP 2.0 – 83

Redactie HOOP 2.0 – 83

Commissie HOOP 2.0 – 83

Concilium Psychiatricum – 84

Bijlagen

De volgende bijlagen vindt u op www.nvvp.net en www.tijdstroom.nl/leeromgeving.

- I Herziene Profielschets Psychiater (april 2005)
- II Ziektegebonden leerdoelen medisch handelen algemene psychiatrie
- III Ziektegebonden leerdoelen medisch handelen aandachtsgebied volwassenenpsychiatrie
- IV Specialismegebonden competenties aandachtsgebied kinder- en jeugdpsychiatrie
- V Ziektegebonden leerdoelen medisch handelen aandachtsgebied kinder- en jeugdpsychiatrie
- VI Specialismegebonden competenties aandachtsgebied ouderenpsychiatrie
- VII Ziektegebonden leerdoelen medisch handelen aandachtsgebied ouderenpsychiatrie
- VIII Specialismegebonden competenties psychotherapie
- IX Visiedocument Kinder- en Jeugdpsychiatrie (2015)
- X Visiedocument Ouderenpsychiatrie (2010)
- XI Visiedocument Psychotherapie (2010)
- XII Competentiekaart Psychiatrie
- XIII Competentiekaart Psychotherapie Algemeen (2011)
- XIV Competentiekaart Psychotherapie Verdieping (2011)

Afkortingen

Hier volgt een korte verklaring van de gebruikte afkortingen. Uitleg over een aantal van deze begrippen vindt u achterin dit boek, onder Begripsomschrijvingen.

aio	arts in opleiding tot specialist (meervoud: aiossen)
anios	arts niet in opleiding tot specialist (meervoud: aniossen)
CanMEDS	[oorspronkelijk 'CanMEDS 2000': Canadian Medical Education Directives for Specialists; tegenwoordig is dit een internationaal gebruikt systeem en geldt CanMEDS niet meer als afkorting]
cat	<i>critically appraised topic</i> [ook wel <i>critical appraisal of a topic</i>]
CCMS	Centraal College Medische Specialismen [zie ook CGS]
CGS	College Geneeskundige Specialismen [voorheen: CCMS]
FACT	flexible [of functie-] assertive community treatment
GAIA	Gemeenschappelijke Accreditatie Internet Applicatie
HOOP	Herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie [2009]
HOOP 2.0	Tweede herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie [2016]
ibs	inbewaringstelling
IOP	Individueel Opleidingsplan [zie ook LOP]
KJ-psychiater	kinder- en jeugdpsychiater
KJP	kinder- en jeugdpsychiatrie
KNMG	Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst
KPB	Korte Praktijkbeoordeling
LOP	lokaal opleidingsplan [zie ook IOP]
NVvP	Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
OOR	Opleidings- en Onderwijs Regio
RGS	Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten
RM	rechterlijke machtiging
Wet BIG	Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg
Wet BOPZ	Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen [ook wel afgekort als 'BOPZ']
WGBO	Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst

Voorwoord

In 2009 is Herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie (HOOP) in werking getreden, het landelijke opleidingsplan psychiatrie. Dit competentiegerichte opleidingsplan wordt sinds de verschijning in 2009 in heel Nederland gehanteerd voor de opleiding tot psychiater.

Begin 2012 formeerde het Concilium Psychiatricum de projectgroep HOOP 2.0. De projectgroep kreeg als opdracht mee om het opleidingsplan te herzien: de implementeerbaarheid vergroten en het opleidingsplan aanpassen aan de nabije toekomst. Voor u ligt het eindresultaat, getiteld HOOP 2.0: Tweede Herziening Opleiding en Onderwijs Psychiatrie.

De projectgroep is zeer dankbaar voor het vele werk van de grote groep psychiaters en aiossen die destijds aan de oorspronkelijke versie van HOOP (2009) hebben gewerkt. Ook bedanken wij de vele opleiders, opleidingsgroepen, aiossen, individuele experts en ook de diverse beleidsorganen die voor deze nieuwe versie frequent geraadpleegd zijn.

Inleiding

Dit nieuwe landelijke opleidingsplan psychiatrie, HOOP 2.0, laat de hoofdlijnen van de opleiding psychiatrie volgens de vorige versie, HOOP (2009), intact. Het doel van de herziening is geweest om de tekst aan te passen aan de stand van zaken in het zich ontwikkelende beroep van psychiater en eenvoudiger implementeerbaar te maken. Evaluaties onder gebruikers lieten daarnaast zien dat men meer ruimte wilde geven aan opleiders en aiossen om de opleiding van de individuele aios competentiegerichter vorm te geven en in te vullen.

Net als HOOP (2009) begint HOOP 2.0 met de visie op het moderne opleiden. Conform deze visie vormt het competentieprofiel van de psychiater (hoofdstuk 2) het startpunt van het landelijke opleidingsplan. Deze competenties zijn tevens de eindtermen van de opleiding. Alle hoofdstukken die volgen op dit competentieprofiel, geven in hoofdlijnen de weg aan waarlangs de aios aan deze eindtermen kan voldoen. De structuur van de opleiding (het algemene deel, gevolgd door een van de drie aandachtsgebieden) en de inhoud van de opleiding (vormgegeven middels de vijf pijlers, ook wel: thema's) worden beschreven. De noodzakelijke leermiddelen worden aangegeven, evenals de manier waarop de competentieontwikkeling van de aios gemonitord en getoetst wordt. De concrete opleidingseisen die vermeld staan, maken duidelijk wat minimaal noodzakelijk is om de aios zich de diverse competenties eigen te laten maken. In het laatste hoofdstuk worden deze eisen samengevat. Daarmee biedt HOOP 2.0 de opleiders, opleidingsgroepen en aiossen het raamwerk om de regionale en lokale opleidingsplannen concreet vorm te geven. De bijlagen die bij HOOP 2.0 horen, treft men niet meer in gedrukte vorm aan, maar zijn beschikbaar via de website van de NVvP en op www.tijdstroom.nl/leeromgeving. Deze bijlagen bevatten de gedetailleerde algemene competenties en ziektegebonden leerdoelen die de aios zich eigen dient te maken, en zijn daarom nog steeds van groot belang voor aiossen en leden van de opleidingsgroep. Het voordeel van de digitale bijlagen is dat deze gemakkelijk raadpleegbaar zijn.